

Zamierzonym celem badań, jest przygotowanie monografii poświęconej rozwojowi myśli urbanistycznej na ziemiach polskich w pierwszej połowie XX wieku. Temat ten nie był dotychczas przedmiotem wnikliwego studium. Z powodu chaosu panującego obecnie w planowaniu przestrzennym, istnieje pilna konieczność zaprezentowania wartościowej tradycji polskiej myśli urbanistycznej i stworzenia rzetelnego, opartego na źródłach i ujętego w szerokich kontekście porównawczym studium tej dziedziny wiedzy. W ramach planowanych badań niezbędne jest dokładne rozpoznanie kilku głównych grup źródeł i ich recepcji: funkcjonujących w pierwszej połowie XX wieku w obiegu fachowym publikacji teoretycznych, przede wszystkim podręczników urbanistyki; czasopiśmiennictwa (głównie) architektoniczno-urbanistycznego, stanowiącego medium bieżącej prezentacji i krytyki koncepcji urbanistycznych oraz dyskursu dotyczącego m.in. funkcji architektury i urbanistyki, a także zawodu urbanisty. Inną ważną grupę źródeł, które zostaną poddane badaniu, stanowią plany urbanistyczne (zrealizowane i pozostałe tylko w postaci projektów) przede wszystkim (lecz nie tylko) większych miast (takich jak np. Warszawa, Kraków, Lwów, Poznań itd.) dla których w poddawanym badaniu okresie wykonywane były przez polskich planistów projekty urbanistyczne (np. w drodze konkursów). Rezultatem ma być ustalenie przede wszystkim źródeł teoretycznych i wzorców koncepcji urbanistycznej wg których były one projektowane, a także reprezentowanego w tych planach stosunku do zastanego układu miejskiego. Badania obejmą także archiwalia polskich uczelni kształcących przyszłych urbanistów, m.in. Politechniki Warszawskiej, Lwowskiej, Krakowskiej, Wrocławskiej itd., w celu zrekonstruowania programów nauczania tego zawodu.

Kolejnym polem eksploracji będą materiały archiwalne dotyczące wielorakiej działalności na polu planowania miejskiego instytucji państwowych (np. międzywojennego Ministerstwa Robót Publicznych), działających na zlecenie władz wojskowych (Funduszu Kwaterunku Wojskowego), spółdzielczych i innych, które podejmowały tego typu zadania w różnej skali. Badanie ma dać odpowiedź przede wszystkim na pytanie o wytyczne wobec urbanistyki stawiane przez te instytucje (z różnej przecież pozycji) i o ewentualne punkty wspólne w nich. Badania skupią się także na istniejącym na ziemiach polskich prawodawstwie dotyczącym planowania miast i porównaniu go z analogicznymi aktami prawnymi z innych krajów. Przy czym wzięte pod uwagę zostanie również ustawodawstwo dotyczące obrony cywilnej (przede wszystkim przeciwlotniczej) i jego ewentualny wpływ na stosowane rozwiązania urbanistyczne. Ważnym polem badawczym będą również prezentacje dorobku urbanistyki polskiej na forum międzynarodowym i ich recepcja, a także udział polskich urbanistów w międzynarodowych organizacjach poświęconych planowaniu miast.

Prace te powinny dać odpowiedź na szereg pytań, m.in. o to, jakie elementy myśli urbanistycznej i rozwiązań planistycznych okazywały się trwałe, lub nie, i co było tego przyczyną, a także jak, wraz ze zmianami (głównie) polityczno-społecznymi, zmieniał się sposób interpretowania danych rozwiązań. Na wyższym poziomie analizy, zgromadzony materiał, umieszczony w szerokim kontekście politycznym, społecznym, narodowościowym i gospodarczym pierwszej połowy XX wieku, da możliwość wielostronnego opisanie pełnionych przez urbanistykę funkcji w procesach państwowotwórczych i modernizacyjnych. Finalnym owocem badań ma być wskazanie możliwych oryginalnych rysów myśli urbanistycznej w naszym kraju, dających być może podstawy do mówienia o specyficznym „polskiej szkole urbanistyki”. Stworzyć ma to także przyczynek do prób wskazania jej miejsca w ramach przynajmniej europejskiej historii urbanistyki.